

predindustrijske dobe ali pa se upira mlinskim kamnom, ki drobe njihove tradicije v prvih fazah industrializacije, se visoko razviti in med njimi zlasti ZDA otepajo s težavami tistega, kar nekateri imenujejo postindustrijska faza. Ob tem se človek spomni na Oscarja Wilda, ki je nekje zapisal, da v resnici obstajata samo dve tragediji: tista, kadar nečesa nimaš, in ona, kadar nekaj imaš. To je kajpada duhovičenje, ki ga niti za las ne razrešuje vprašanj nacionalne ali državne samostojnosti, še manj pa usodnih razločkov med različnimi stopnjami gospodarskega in družbenega razvoja. Toda če smo pri razglabljanju o tem delu mednarodnih gospodarskih odnosov lahko menili, da obstaja enostranska odvisnost, najbrž iz tega izhaja tudi to, da to ni vse, ampak da je razvoj medsebojnih odvisnosti hkrati mnogostranski. In prav to je tisto, kar v skrajni konsekvenci utemeljuje nekaj realističnega optimizma.

Dušan Dolinar

PORUSIMO VSE STARO, TODA Z NAČRTOM NOVE GRADNJE V ROKAH. Najprej s prispevkom Tarasa Kermavnerja, potem z Mejakovo repliko nanj in še potem z replikami Kermavnerja, Pirjevca in Rožanca na Mejakovo repliko (in vse kaže, da se bo še kdo oglasil) je tudi v naši književni sredini završal vetrič, ki med vrsticami napoveduje, če že ne vihar, pa vsaj nove, močne vetrove. Človek je tega, v splošnem, lahko samo vesel: nekaj se je zganilo. Kdor je optimist, vidi v tem morda celo znamenje, da se utegne pri nas razviti dialog med osebnostmi in idejami, ki so doslej druga drugo praviloma uničevale z molkom. Ne da bi se spuščali v stališča enega ali drugega (ali točneje: enega ali drugih), ne moremo mimo posebnosti, ki je za nas Slovence, kot kaže, še prav značilna: koliko modrosti stresamo mimogrede iz rokava, da dokažemo, kako ta in ta nima prav, kako narobe gleda na stvari in podobno, hkrati pa so že kar bele vrane ljudje, ki skušajo iz sebe nekaj povedati, razložiti, tako ali drugače karkoli pomembnega celoviteje utemeljiti. Tako tudi v omenjeni polemiki: spet zvemo, da je humanizem v krizi, da si z njim moderna družba ne more več pomagati, da se je razkrojil znotraj samega sebe itd. — hkrati pa tako malo zvemo, kaj in kakšno je tisto novo v kulturi in miselnosti modernega človeka, tudi slovenskega, ki ne more, a mora zamenjati zadnje preostanke umirajočega humanizma. In prav to bi marsikoga zanimalo: kaj prinašajo *nove* ideje *novega*, funkcionalno učinkovitejšega, v čem je prednost takó imenovane »tretje literature« pred vsem, kar je tako ali drugače obteženo s takšno ali drugačno dediščino humanizma. Tudi Taras Kermavner, ki je po svoje dovolj konkreten in se ne izogiba imen, ostaja v svojih zaključkih vendarle abstrakten, njegova vera v vsakokratno novo je močnejša od dokazov. Smo dolžni tudi mi izpričevati v sedanji kulturni situaciji enako vernost, zvestobo trenutku? Nobena, še tako napredna družba ni taka, da bi v njej lahko vsi hkrati in z enako intenziteto došli v obilici pojavov novega tudi samo bistvo tega novega, zato je naravnost dolžnost tistih, ki se za karkoli novega zavzemajo (in jim je hkrati seveda do tega, da bi se za to ogreli tudi drugi), da poiščejo dokaze v življenju samem, ne pa samo v njegovi abstrakciji. Naravnost zmrzila me je na primer natančna analiza Dušana Pirjevca o nezadostnosti sleherne oblike humanizma v našem času in v naši družbi, imel pa sem občutek, kot da je redakcija NR kratko in malo odstrigla drugo polovico

njegovega članka, saj bi avtor po vsem tem pravzaprav moral obširneje eksplicirati svojo formulo, kakšna bodita kultura in umetnost v naši družbi, če naj sploh opravičita svoj obstoj.

Menim, da bi se ob takšni eksplikaciji res lahko razvil resničen dialog med starim in novim, med ustreznim in neustreznim, med funkcionalnim in nefunkcionalnim, med nacionalnim in provincialnim, med resničnim in lažnim, med mrtvim in živim. Kajti vsi vemo, da tudi v kulturi ni vse mrtvo mrtvo in ne vse živo živo. O sleherni smrti in o vsem živem se moramo spet in spet prepričati, zaupajoč bolj svojemu nevernemu Tomaževemu prstu kot pa božji besedi.

NE HVALIMO DNEVA PRED VEČEROM. Naj samo glosiram pojav, ki je v naši javnosti doživel res maksimalno publiciteto: ljubljanski Nedeljski je nedavno dokaj neprijazno obsodil (deloma tudi skozi usta samega pisatelja) vso slovensko kulturno javnost zaradi mačehovskega odnosa do Pavleta Zidarja, predvsem pa seveda slovenske založbe. Z velikim pompom je nato Nedeljski, v dokaz svojega poguma in kulturnosti, začel objavljati Zidarjev roman v nadaljevanjih in se mu, z nekoliko manj pompa kajpak, že po nekaj objavah javno odpovedal in v imenu nekoga tretjega prijazno pljunil pisatelju v obraz. Zasramovane slovenske založbe pa Pavleta Zidarja še naprej tiskajo.

cc

TA VESELI DAN ALI HOLIDAY ON ICE. V kroniki mesta Ljubljane in vseh njenih petih občin bo december 1967 zapisan z zlatimi črkami; ta mesec je namreč Ljubljana postala resnično imenitno mesto (kot New York ali Pariz), saj jo je prvič v zgodovini obiskala svetovno znana drsalna revija made in USA. Doslej so se namreč umetnosti in športa željni Slovenci morali voziti na ogled drsalnih revij v Celovec, odslej pa bodo lahko drsalce-ljudi in drsalce-opice videli vsako leto sredi same Ljubljane, zakaj Ljubljana ima veličastno športno dvorano, nima pa poštene gledališke hiše, da o koncertni dvorani niti ne govorimo.

In to športno dvorano so v decembru polnili ljudje iz Ljubljane in iz vse Slovenije in baje celo iz tujine; izračunali so, da je bilo blizu 140.000 gledalcev in je bila to ena izmed najbolj obiskanih prireditev na Slovenskem. Vstopnice pri vsem tem niso bile poceni, toda za svoj denar si lahko tudi nekaj videl! Bilo je mnogo čudovitih luči in pisanega blaga, mnogo slabega ali povprečnega drsanja in mnogo neokusnosti, made in USA. Višek le-teh je bil v prizoru, ki je prikazoval dogodivščine Marca Pola, ko so na umetnem ledu postavili prave vislice in dva skoraj zares obesili (tako da sta kakih deset minut bingljala; samo pomislite, kako čudovit prizor za gledalca, ki pravih obešanj ne more več videti in ob njih pasti svojo radovednost!). Toda vse to je bilo dobro in lepo in nihče se ob takšno neslanost ni spotaknil niti v Pismih bralcev, pa čeprav v njih najde mesto protest zoper vsako narobe postavljeno vejico. Panem et circenses za srečno prestopno leto 1968.

Veselje na ledu je odpotovalo in obljubilo na svidenje v prihodnjem decembru. Nato so prešteli dobiček in ta je bil — kot so sporočili — kljub de-